

Štvrtok 2. februára 2017

P8_TA(2017)0017

Kríza právneho štátu v Konžskej demokratickej republike a v Gabone

Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2017 o kríze právneho štátu v Konžskej demokratickej republike a v Gabone (2017/2510(RSP))

(2018/C 252/03)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Konžskej demokratickej republike (KDR),
- so zreteľom na vyhlásenia Delegácie EÚ v KDR o situácii v oblasti ľudských práv v krajine,
- so zreteľom na politické dohody dosiahnuté v KDR 18. októbra 2016 a 31. decembra 2016,
- so zreteľom na vyhlásenie podpredsedníčky Komisie/vysokoj predstaviteľky Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) Federicy Mogheriniovej z 18. decembra 2016 o neschopnosti dosiahnuť dohodu v KDR,
- so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne PK/VP z 23. novembra 2016 o aktuálnom politickom úsilí v KDR,
- so zreteľom na závery Rady z 23. mája 2016 a 17. októbra 2016 o KDR,
- so zreteľom na miestne vyhlásenia EÚ z 2. augusta 2016 a z 24. augusta 2016 o volebnom procese v KDR po začatí národného dialógu v KDR,
- so zreteľom na rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN o KDR, najmä rezolúciu 2293 (2016) o obnove sankčného režimu voči KDR a mandátu skupiny expertov a rezolúciu 2277 (2016), ktorou sa obnovil mandát stabilizačnej misie v KDR (MONUSCO),
- so zreteľom na tlačové vyhlásenia Bezpečnostnej rady OSN z 15. júla 2016 a z 21. septembra 2016 o situácii v KDR,
- so zreteľom na výročnú správu vysokého komisára OSN pre ľudské práva o situácii v oblasti ľudských práv v KDR uverejnenú 27. júla 2015,
- so zreteľom na správy generálneho tajomníka OSN z 9. marca 2016 o stabilizačnej misii OSN v KDR a o vykonávaní rámcovej dohody o mieri, bezpečnosti a spolupráci pre KDR a príslušný región,
- so zreteľom na spoločnú tlačovú správu Africkej únie, Organizácie Spojených národov, Európskej únie a Medzinárodnej organizácie frankofónie zo 16. februára 2016 a z 5. júna 2016 o potrebe inkluzívneho politického dialógu v KDR a na ich záväzok podporovať úsilie subjektov v KDR o konsolidáciu demokracie v krajine,
- so zreteľom na rámcovú dohodu o mieri, bezpečnosti a spolupráci pre KDR a príslušný región podpísanú v Addis Abebe vo februári 2013,
- so zreteľom na záverečnú správu volebnej pozorovateľskej misie Európskej únie,
- so zreteľom na spoločné vyhlásenie, ktoré 24. septembra 2016 po oznámení oficiálnych výsledkov prezidentských volieb gabonským ústavným súdom vydali PK/VP a komisár pre medzinárodnú spoluprácu a rozvoj Neven Mimica,

Štvrtok 2. februára 2017

- so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne PK/VP o Gabone z 11. septembra 2016,
  - so zreteľom na tlačovú správu vydanú Africkou úniou 1. septembra 2016, v ktorej odsudzuje násilie páchané počas konfliktu po voľbách v Gabone a požaduje mierové vyriešenie tohto konfliktu,
  - so zreteľom na výročnú správu EÚ o ľudských právach a demokracii vo svete v roku 2014, ktorú prijala Rada Európskej únie 22. júna 2015,
  - so zreteľom na národný indikatívny program v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu na roky 2014 – 2020, ktorého prioritami sú posilňovanie demokracie, správy vecí verejných a právneho štátu,
  - so zreteľom na uznesenia prijaté Spoločným parlamentným zhromaždením AKT – EÚ z 18. mája 2011 o výzvach pre budúcnosť demokracie a rešpektovaní ústavného poriadku v krajinách AKT a EÚ a z 27. novembra 2013 o rešpektovaní zásad právneho štátu a úlohe nestranného a nezávislého súdnictva,
  - so zreteľom na memorandum o porozumení, ktoré podpísali Gabonská republika a Európska únia, týkajúce sa volebnej pozorovateľskej misie EÚ (VPM EÚ),
  - so zreteľom na ústavu KDR a gabonskú ústavu,
  - so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov z júna 1981,
  - so zreteľom na Africkú chartu o demokracii, voľbách a správe vecí verejných,
  - so zreteľom na vyhlásenie Africkej únie o zásadách demokratických volieb v Afrike (z roku 2002),
  - so zreteľom na medzinárodnú chartu OSN o ľudských právach,
  - so zreteľom na Dohodu z Cotonou,
  - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže právny štát, zodpovednosť, dodržiavanie ľudských práv a slobodné a spravodlivé voľby sú základnými prvkami každej fungujúcej demokracie; keďže tieto prvky boli v niektorých krajinách subsaharskej Afriky, najmä v KDR a Gabone, ohrozené, čo ich uvrhlo do pretrvávajúceho obdobia politickej nestability a násilia;
- B. keďže najnovším prípadom je vyhlásenie Aliho Bonga, odstupujúceho prezidenta Gabonu, ktorý bol pri moci od smrti svojho otca Omara Bonga v roku 2009, za víťaza prezidentských volieb v roku 2016; keďže medzinárodní pozorovatelia, najmä VPM EÚ, zistili zjavné nezrovnalosti pri zostavovaní výsledkov;
- C. keďže Jean Ping, jeho hlavný protivník, okamžite napadol a odsúdil tento výsledok; keďže na ústavný súd bolo pre podozrenie z nezrovnalostí a s požiadavkou opätovného sčítania hlasov podané odvolanie, no ústavný súd nakoniec výsledok potvrdil; keďže však preskúmanie odvolania nerozptýlilo všetky pochybnosti týkajúce sa výsledku prezidentských volieb;
- D. keďže prezident KDR Joseph Kabila, ktorý je pri moci od roku 2001, odložil termín volieb a zotrval pri moci aj po skončení ústavného mandátu; keďže tieto kroky viedli k bezprecedentnému politickému napätiu, nepokojom a násiliu v celej krajine;
- E. keďže po skončení mandátu prezidenta Kabilu násilie eskalovalo, čo viedlo k smrti najmenej 40 osôb pri stretoch medzi demonštrantmi a bezpečnostnými silami; keďže podľa OSN 107 osôb bolo zranených alebo sa s nimi zle zaobchádzalo a najmenej 460 osôb bolo zatknutých;

Štvrtok 2. februára 2017

- F. keďže 18. októbra 2016 bola podpísaná dohoda medzi prezidentom Kabilom a časťou opozície o odložení prezidentských volieb na apríl 2018; keďže po mesiacoch rokovaní zmluvné strany dohody z 18. októbra 2016 dospeli 31. decembra 2016 k celkovej a inkluzívnej politickej dohode; keďže touto dohodou sa stanovuje prvé pokojné odovzdanie moci v krajine od roku 1960, vytvorenie dočasnej vlády národnej jednoty, uskutočnenie volieb do konca roka 2017 a odstúpenie prezidenta Kabilu;
- G. keďže v oboch krajinách vypukli pouličné demonštrácie, ktoré boli násilne potlačené a pri ktorých zahynulo niekoľko ľudí; keďže orgány ostro zasiahli proti členom opozície a občianskej spoločnosti, ktorí vyjadrovali nesúhlas s vládou; keďže ľudskoprávne skupiny nepretržite informujú o zhoršujúcej sa situácii v oblasti ľudských práv a slobody prejavu a zhromažďovania, ako aj o používaní neprimeranej sily proti pokojným demonštrantom, svojvoľných zatýkaniach a väzneniach a politicky motivovaných súdnych procesov;
- H. keďže došlo k výraznému zhoršeniu v oblasti slobody médií, ktorú obmedzujú neustále hrozby a útoky na novinárov; keďže úrady zatvorili médiá a rozhlasové stanice, pričom prístup na internet a sociálne siete sa obmedzil;
- I. keďže jednou z charakteristík demokracie je rešpektovanie ústavy, ktorá je základom štátu, inštitúcií a zásady právneho štátu; keďže pokojné, slobodné a spravodlivé voľby v týchto krajinách by výrazne prispeli k riešeniu výzvy demokratického napredovania a striedania moci, ktorej čelí región strednej Afriky;
- J. keďže medzi priority národného indikatívneho programu v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu na roky 2014 – 2020 patria riešenia na posilnenie demokracie, správy vecí verejných a právneho štátu, keďže zásadným spoločným záujmom EÚ aj afrických partnerov je stály rozvoj demokracie a vytvorenie správne fungujúceho konštitucionalizmu;
1. vyjadruje poľutovanie nad stratami na životoch počas demonštrácií v posledných mesiacoch v oboch krajinách a vyjadruje úprimnú sústrasť rodinám obetí a obyvateľom KDR a Gabonu;
  2. je hlboko znepokojený čoraz nestabilnejšou situáciou v oboch krajinách; nalieha na orgány, a najmä na prezidentov, aby dodržali svoje medzinárodné záväzky, zaručili ľudské práva a základné slobody a vládli takým spôsobom, aby sa čo najdôraznejšie rešpektovala zásada právneho štátu;
  3. dôrazne odsudzuje všetko násilie spáchané v Gabone a KDR, porušenia ľudských práv, svojvoľné zatýkanie a nezákonné zadržiavanie, politické zastrašovanie občianskej spoločnosti a členov opozície, ako aj porušovanie slobody tlače a slobody prejavu v kontexte prezidentských volieb; požaduje zrušenie všetkých obmedzení médií a prepustenie všetkých politických väzňov;

Gabon

4. považuje oficiálne výsledky prezidentských volieb za netransparentné a vysoko pochybné, čo má za následok spochybnenie legitimity prezidenta Bonga; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že odvolacie konanie, ktoré viedlo k vyhláseniu Aliho Bonga za víťaza volieb, sa vykonalo netransparentne, a že ústavný súd riadne nezohľadnil nezrovnalosti zistené v niektorých provinciách, najmä v provincii Haut-Ogooué, ktorá je mocenskou základňou Aliho Bonga; vyjadruje poľutovanie nad tým, že ústavný súd odmietol prepočítať hlasy a porovnať hlasovacie lístky pred tým, ako boli zničené;
5. vyjadruje hlboké znepokojenie nad politickou krízou v Gabone a pokračujúcim násilím medzi demonštrantmi a bezpečnostnými silami v nadväznosti na vyhlásenie prezidentských volieb v roku 2016;
6. dôrazne odsudzuje zastrašovanie a hrozby voči členom VPM Európskej únie, ako aj útoky spochybňujúce jej neutralitu a transparentnosť; vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že napriek memorandu o porozumení podpísanému s vládou Gabonu, bol VPM EÚ poskytnutý len obmedzený prístup k centralizovanému sčítaniu hlasov v miestnych volebných komisiách a do sídla štátnej volebnej komisie a že sa tým volebnej pozorovateľskej misii EÚ zabránilo v kontrole legitímnosti prezidentského volebného procesu;

Štvrtok 2. februára 2017

7. berie na vedomie plánované začatie národného dialógu na základe návrhu Aliho Bonga; vyjadruje výhrady k vierohodnosti a relevantnosti takéhoto procesu; poukazuje na to, že vedúci predstaviteľ opozície Jean Ping sa na ňom odmieta zúčastniť a začal a uzavrel vlastný národný dialóg;

8. naliehavo žiada vládu Gabonu, aby uskutočnila dôkladnú a rýchlu reformu volebného rámca, v ktorej zohľadní odporúčania VPM EÚ a ktorá bude zameraná na jeho zlepšenie a dosiahnutie jeho plnej transparentnosti a dôveryhodnosti; zdôrazňuje, že gabonské orgány musia zaručiť plnú a lojálnu spoluprácu so všetkými príslušnými vnútroštátnymi a medzinárodnými zainteresovanými stranami s cieľom zabezpečiť, aby budúce parlamentné voľby boli úplne transparentné a spravodlivé, a aby sa uskutočnili v slobodnom, demokratickom, inkluzívnom a pokojnom prostredí;

9. požaduje nezávislé a objektívne vyšetrovanie násilia súvisiaceho s voľbami a obvinení z vážneho porušovania ľudských práv a základných slobôd, a zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby všetky zodpovedné osoby boli potrestané; okrem toho vyzýva EÚ, aby v spolupráci s OSN a Africkou úniou pokračovala v dôslednom monitorovaní celkovej situácie v Gabone a podávala správy o všetkých prípadoch porušovania ľudských práv a základných slobôd; berie na vedomie žiadosti o predbežné vyšetrovanie povolebného násilia na Medzinárodnom trestnom súde (MTS);

10. nalieha na Radu, aby začala proces konzultácií podľa článku 96 Dohody z Cotonou, akonáhle sa nedospeje k pokroku v zintenzívnenom politickom dialógu; vyzýva Radu, aby v prípade, že sa nedosiahne dohoda v rámci procesu konzultácií, zvažila uvalenie cielených sankcií na osoby zodpovedné za násilnosti po voľbách a porušovanie ľudských práv, ako aj za oslabovanie demokratického procesu v krajine;

Konžská demokratická republika

11. vyjadruje poľutovanie nad tým, že vláda KDR nedokázala usporiadať prezidentské voľby v termíne danom ústavou; opakuje svoju požiadavku na podniknutie všetkých potrebných krokov s cieľom vytvoriť priaznivé prostredie pre konanie slobodných, spravodlivých a vierohodných volieb najneskôr v decembri 2017 v úplnom súlade s ústavou KDR a Africkou chartou demokracie, volieb a dobrej správy vecí verejných;

12. naliehavo vyzýva všetkých politických aktérov, aby sa zapojili do mierového a konštruktívneho dialógu, aby sa predišlo akémukoľvek prehĺbeniu súčasnej politickej krízy a aby sa zdržali ďalšieho násilia a provokácie;

13. víta úsilie Národnej konferencie biskupov (CENCO) o dosiahnutie širšieho konsenzu o presune politickej moci; berie na vedomie dohodu dosiahnutú koncom decembra 2016, v ktorej sa zamietajú tretie funkčné obdobie prezidenta Kabilu a vyzýva na konanie volieb pred koncom roka 2017; pripomína všetkým zúčastneným stranám ich záväzok vyplývajúci z tejto dohody a vyzýva ich preto, aby ho uplatňovali vo všetkých jej zložkách a stanovili čo najskôr konkrétny harmonogram nadchádzajúcich volieb; pripomína im rozsah dôsledkov, ak sa im nepodarí dosiahnuť úspešný výsledok;

14. naliehavo vyzýva vládu KDR, aby okamžite začala riešiť otvorené otázky súvisiace so stanovením etáp volebného kalendára, s rozpočtom a aktualizáciou voličských zoznamov s cieľom umožniť uskutočnenie slobodných, spravodlivých a transparentných volieb; pripomína, že nezávislá štátna volebná komisia by mala byť nestranná a inkluzívna inštitúcia s dostatočnými zdrojmi na umožnenie komplexného a transparentného procesu;

15. žiada Európsku úniu a jej členské štáty, aby podporili vykonávanie dohody a uskutočnenie volebného procesu; a vyzýva všetkých medzinárodných aktérov, aby KDR poskytli rozsiahlu politickú, finančnú, technickú a logistickú podporu, ktorú potrebuje na to, aby sa voľby mohli konať do decembra 2017; požaduje transparentnosť v súvislosti s finančnou podporou od Európskej únie a jej členských štátov pre voľby v KDR;

16. naliehavo požaduje úplné, podrobné a transparentné vyšetrovanie prípadov údajného porušovania ľudských práv, ku ktorým došlo počas protestov, s cieľom identifikovať zodpovedné osoby a vyvolať voči nim zodpovednosť;

Štvrtok 2. februára 2017

17. víta skutočnosť, že EÚ prijala cielené sankcie vrátane zákazov cestovania a zmrazenia aktív, ktoré sa týkajú osôb zodpovedných za násilné represie a narušanie demokratického procesu v KDR; vyzýva Radu, aby v prípade ďalšieho násillia zvažila rozšírenie týchto reštriktívnych opatrení, ako je to uvedené v Dohode z Cotonou;

o

o o

18. vyzýva Radu OSN pre ľudské práva, aby vyšetrila závažné porušovanie ľudských práv, ktoré sa nedávno vyskytlo v oboch krajinách;

19. vyzýva orgány KDR a gabonské orgány, aby pri najbližšej príležitosti ratifikovali Africkú chartu demokracie, volieb a dobrej správy vecí verejných;

20. vyzýva delegáciu EÚ, aby využila všetky vhodné nástroje na podporu obhajcov ľudských práv a prodemokratických hnutí a aby viedla posilnený politický dialóg s orgánmi týchto krajín, ako je zakotvené v článku 8 Dohody z Cotonou;

21. okrem toho žiada, aby EÚ a krajiny AKT, v spolupráci s OSN a Africkou úniou, pokračovali v dôslednom monitorovaní celkovej situácie v oboch krajinách;

22. zdôrazňuje, že situácia v Gabone a KDR predstavuje vážnu hrozbu pre stabilitu regiónu strednej Afriky ako celku; opakovane vyjadruje svoju podporu Africkej únii v jej významnej úlohe pri predchádzaní politickej kríze v regióne, ako aj akejkolvek ďalšej destabilizácii v oblasti Veľkých jazier;

23. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Africkej únii, prezidentom, premiérom a parlamentom KDR a Gabonu, generálnemu tajomníkovi OSN, Rade OSN pre ľudské práva a Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu AKT-EÚ.
